

KITA SAHANLIĞI UYUŞMAZLIĞINA İLİŞKİN TUNUS/LİBYA DAVASI

CASE OF TUNISIA/LIBYA RELATING TO THE CONTINENTAL SHELF DISPUTE

Öz

Bu çalışmada Tunus ve Libya arasındaki kütasahanlığına ilişkin uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı tarafından nasıl çözümlendiği ortaya koyulmuştur. Bu çalışma olgu sunumu niteliğindedir. Yalnızca Tunus/Libya davası dikkate alınarak hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı ise kütasahanlığı uyuşmazlıklarında Uluslararası Adalet Divanı'nın nasıl bir yol izlediğini ortaya koyabilmektir. Çalışmanın başlangıç kısmında Tunus ve Libya arasında ortaya çıkan uyuşmazlığın nedeni ifade edildikten sonra uyuşmazlığı Uluslararası Adalet Divanı'na taşıyan sürece değinilmiştir. Çalışmanın gelişme kısmında kovuşturma süreci ele alınmıştır. Bu bağlamda çalışmanın gelişme kısmında Uluslararası Adalet Divanı'nın öncelikle Tunus ve Libya'nın ileri sürdüğü tezleri irdelediği daha sonra kendi ilke ve yöntemlerini somut uyuşmazlığa uyguladığı tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında ise Uluslararası Adalet Divanı'nın uyuşmazlığın çözümünde kullandığı ilke ve yöntemler özetlenmiştir. Böylece devletlerarasında ortaya çıkan kıta sahanlığına ilişkin uyuşmazlıklarda Uluslararası Adalet Divanı'nın nasıl bir yol izlediği ortaya koyulmuştur.

Burak KAYA*

* Dr. Öğr. Üyesi, Giresun
Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi
ve Kamu Yönetimi Bölümü
Hukuk Bilimleri ABD.

E-posta/E-mail:
sayhanburak@hotmail.com

Orcid: 0000-0002-7308-4191

Anahtar Kelimeler: Tunus, Libya, Kıta Sahaneliği Uyuşmazlığı, Uluslararası Adalet Divanı.

Abstract

This paper reveals how the International Court of Justice (ICJ) settled the dispute between Tunisia and Libya over the continental shelf. This research is a case study. It was created solely with the Tunisia/Libya instance in mind. The study's goal is to make clear the procedures the ICJ used when resolving disputes over continental shelves. The procedure that led to the issue being taken before the ICJ was discussed at the outset of the study, following an explanation of the rationale behind the disagreement between Tunisia and Libya. The study's development section includes a discussion of the prosecution procedure. In this regard, it was found in the study's development section that the ICJ first looked into the arguments made by Libya and Tunisia before applying its own rules and guidelines to the specific dispute. The ICJ's guiding principles and procedures for settling the dispute are outlined in the study's conclusion section. It is now clear how the ICJ handles state-to-state disputes over the continental shelf.

Başvuru/Submitted: 06.07.2023

Kabul/Accepted : 19.03.2024

Keywords: Tunisia, Libya, Continental Shelf Dispute, International Court of Justice.

Tunus/Libya Davası

Uluslararası Adalet Divanı (UAD) tarafından görülen bu dava Tunus Cumhuriyeti¹ ve Libya Sosyalist Halkçı Arap Cemahiriyesi² arasında gerçekleşen kıta sahanlığı uyuşmazlığına ilişkindir (International Court of Justice, 1982: 1-80). Kıta sahanlığının yanal sınırlandırılmasına ilişkin anlaşma imzalamayan Tunus ve Libya kendilerine ait olduğunu düşündükleri deniz yetki alanlarında araştırma ve işletme için lisanslar (ruhsat-ımtiyaz) vermiştir. Lisanslar sonucunda 1968 ila 1976 yılları arasında on beş petrol kuyusu açılmıştır. 1974 yılında iki devlet arasındaki kıta sahanlığını belirleyen uluslararası bir anlaşma imzalanana kadar eşit mesafelerde bir çizginin sınır olduğu belirlenmiştir. Ancak aynı yıl Libya tarafından Ras Ajdir'in batısına lisans verilince iki devletin deniz yetki alanlarında çakışma olmuştur. Çakışma sonucunda her iki devlet 1976 yılında birbirlerini protesto etmiştir. Diplomatik görüşmeler sonucunda uyuşmazlığı UAD'a taşımak üzere 10.06.1977 tarihinde her iki devlet arasında özel bir anlaşma (tahkimname) imzalanmıştır.

Tahkimname imzalandıktan sonra Tunus Dışişleri Bakanı Libya ile aralarında geçen kıta sahanlığı anlaşmazlığını 25.11.1978 tarihli bir mektupla UAD'a bildirmiştir.³ Tunus Dışişleri Bakanı'nın gönderdiği mektup 01.12.1978 tarihinde Mahkeme kaydına alınmıştır. Mahkeme mektubun bir kopyasını Libya'ya bildirmiştir. Libya Dışişleri Bakanı benzer bir bildirimde bulunmuştur.

Tunus ve Libya Mahkeme'de kendi uyuşmazlıklarından bir yargıç bulunmadığı için ad hoc yargıç tayin etmiştir. Libya 14.02.1979 tarihinde Mr. Eduardo Jiménez de Aréchaga'yı, Tunus ise 11.12.1979 tarihinde Mr. Jens Evensen'ı ad hoc yargıç olarak atamıştır.

Malta Cumhuriyeti⁴ UAD Statüsü (UADS)'nin 62. maddesine dayanarak Tunus/Libya davasına katılmak için başvurursa da Mahkeme 14.04.1981 tarihli kararıyla Malta'nın başvurusunu reddetmiştir (International Court of Justice, 1981:1-22).

Mahkeme bu çerçevede somut olaya ilişkin incelemelerine başlamıştır. Mahkeme kararında öncelikle genel açıklamalarda bulunmuştur: İki devletin imzaladığı özel anlaşmanın içeriği, iki devletin sınırları, kıta sahanlığı sınırlandırılmasında hangi alanların çakıştığı ve diğer devletlerle kıta sahanlığına ilişkin yapılan anlaşmalar, iki devletin mahkemeden talepleri, mahkemenin somut olaya ilişkin inceleyeceği hususlar, doğal uzantı kavramı, doğal uzantı kavramının öğeleri (coğrafya, jeoloji, jeomorfoloji), doğal uzantı kavramının uluslararası hukukta yer alış zamanı.

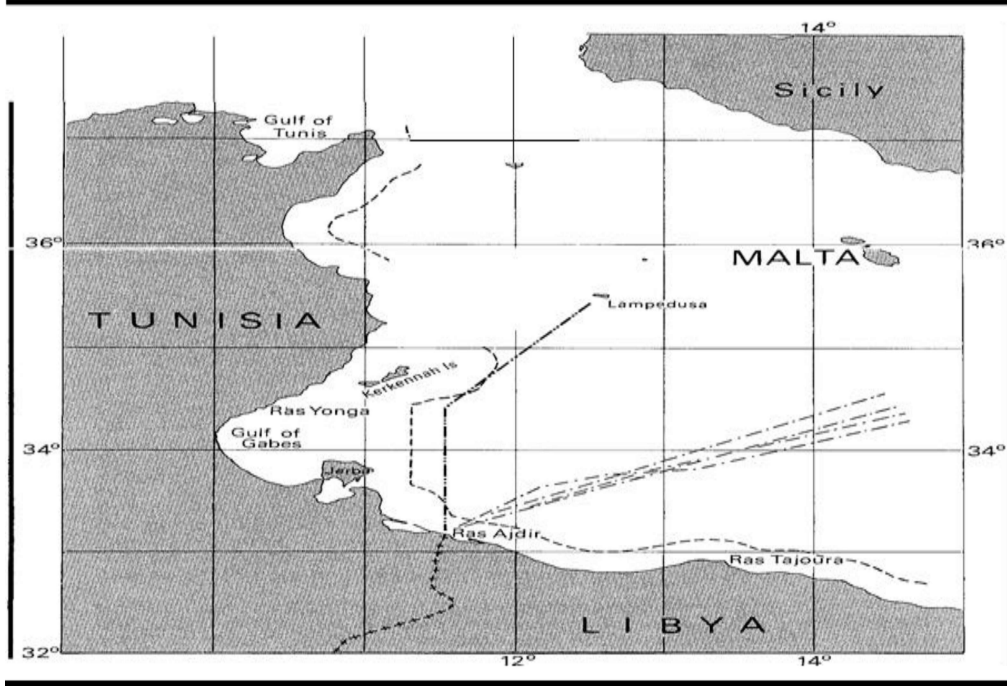
¹Bundan sonra Tunus olarak anılacaktır.

²Bundan sonra Libya olarak anılacaktır.

³Tunus'un gönderdiği mektubun ekinde yer alan tahkimnamenin hükümleri, 24 Şubat 1982 tarihli UAD kararının 2. paragrafında yer almaktadır. Libya'nın gönderdiği mektubun ekinde yer alan tahkimname de Tunus'un tahkimnamesiyle aynıdır ve 24.02.1982 tarihli UAD kararının 4. paragrafında yer almaktadır.

⁴Bundan sonra Malta olarak anılacaktır.

Şekil 1. Tunus ve Libya'nın İddia Ettikleri Karasuları ve Kıta Sahanlığı Sınırları

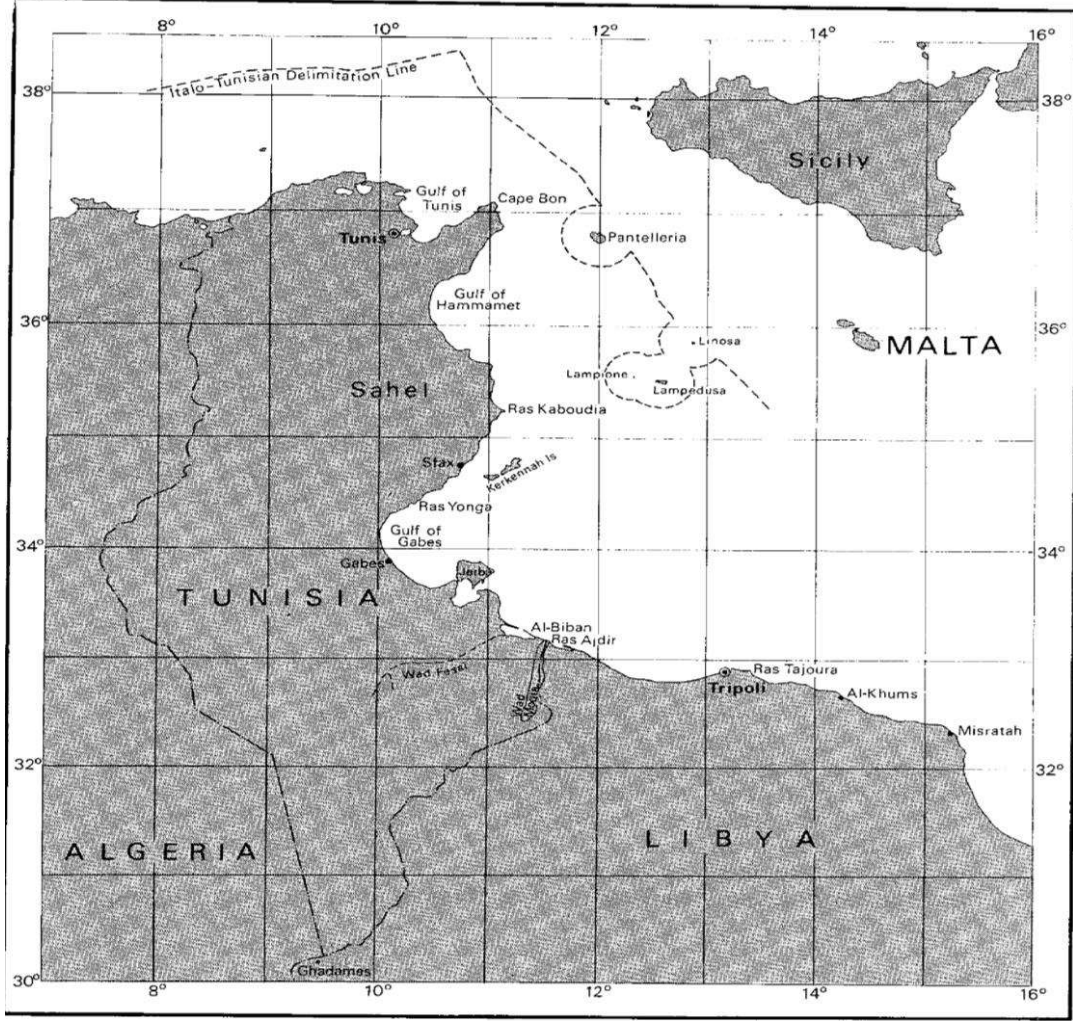

Kaynak: *International Court of Justice.*

Mahkeme Tunus ve Libya'nın iddiaları üzerine her iki devletin iddia ettikleri alanın niteliklerini tespit etmeye çalışmıştır. Şekil 1'de görüldüğü üzere Ras Ajdir'den Libya'ya doğru (Ras Tojoura) meyilli olan çizgiler Tunus'un kendi yöntemlerine göre çizdiği kıta sahanlığı sınırıdır. Ras Ajdir'den Lampedusa adasına doğru çizilen çizgiyse Libya'nın kendi yöntemlerine göre çizdiği kıta sahanlığı sınırıdır. Ayrıca devletler karasuları sınırlarını da şekil 1'de gösterildiği üzere çizmiştir.

Devletlerarasındaki ihtilafli noktaların arasındaki bloğun adı Pelagian bloğudur. Pelagian Bloğu yalnızca uyuşmazlığa taraf devletleri ilgilendirmemektedir. Bloğa komşu başka devletler de vardır. Dolayısıyla Mahkeme Pelagian bloğuna komşu devletler ile uyuşmazlığa taraf olan devletlerarasında kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin herhangi bir anlaşma olup olmadığını tespit etmiştir. Uyuşmazlığa taraf devletlerden herhangi biri Malta'yla kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin bir anlaşma yapmamıştır. Tunus ile İtalya arasında 20.08.1971 tarihinde kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin bir anlaşma imzalanmıştır. Anlaşmada İtalya'ya ait bazı adaların karasuları sınır çizgisi sayılmıştır. Anlaşmaya göre Tunus/İtalya arasındaki kıta sahanlığı sınırı aşağıdaki haritada gösterilmiştir.

Şekil 2. Tunus-İtalya Kıta Sahanlığı Sınırları. Kaynak: International Court of Justice.

Kaynak: International Court of Justice.

İhtilafı belirleyen Mahkeme daha sonra uyuşmazlığa taraf devletlerin arasında 1977 yılında yaptıkları anlaşmaya yönelmiştir. Çünkü uyuşmazlığa taraf devletlerin talepleri ve Mahkeme'nin karar verirken dikkat etmesi gereken etkenler bu anlaşmada yer almaktadır. Buna göre uyuşmazlığa taraf devletler özellikle aşağıda verilen üç faktörün dikkate alınmasını talep etmektedir:

1. Hakça ilkeler,
2. Bölgeye özgü etki eden koşullar,
3. Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Konferansı'nda ele alınan yeni eğilimler.

Dikkat edilmesi gereken faktörler çerçevesinde her iki devletin Mahkeme'den şu talepleri olmuştur:

1. Uluslararası hukukun hangi ilke ve kuralları bu davaya uygulanabilir?
2. Bu ilke ve kuralların somut olaya uygulanabilir pratik yöntemi nedir?

Yukarıdaki bilgileri verdikten sonra Mahkeme Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Konferansı'nda üzerinde durulan yeni eğilimleri ele almıştır. Mahkeme doğal uzantı kavramının Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Konferansı'nda oluşturulan taslak sözleşmenin 76. maddesinde yer aldığı ifade etmektedir. Taslak sözleşmenin 76. maddesinin 1. fıkrasında yer alan tanımları

yaptıktan sonra 76. maddenin son fıkrasına atıfta bulunarak sahilleri bitişik veya karşı karşıya olan devletlerin kıta sahanlığının sınırlandırılmasında 76. maddenin 1. fıkrasındaki tanımın halel getirmeyeceğini belirtmiştir.⁵

Mahkeme tanımda iki ana kriter olduğunu vurgulamaktadır. Birincisi kıta sahanlığı bir devletin kara parçasının doğal uzantısıdır. İkincisi kıta sahanlığının uzunluğunun temeli iki yüz mildir. Tanım üzerinde yaptığı irdeleme sonucunda Mahkeme doğal uzantı kavramının komşu devletler arasında çıkan kıta sahanlığı uyuşmazlıklarında uygulanamayacağı veya yanal sınırlandırmada tek başına yeterli ölçüt sağlamayacağı kanaatine varmıştır. Aslında Mahkeme ulaştığı sonuç ile Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Konferansı'nda ele alınan yeni eğilimlerin söz konusu uyuşmazlığın çözümünde yetersiz kaldığını ifade etmektedir. Yine de deniz uzantısı kavramını diğer faktörler bakımından irdelemeye devam etmektedir. Bundan sonra Mahkeme jeolojik verileri ele almıştır.

Mahkeme'nin jeolojik irdeleme yapmasındaki amaç uluslararası hukukun yararlanabileceği ölçüde veri elde etmektir. Bu çerçevede Mahkeme davaya taraf devletlerin uzmanlarınca hazırlanmış, davada ileri sürülen ve uyuşmazlık alanına etki eden öğelerden biri olan jeolojik verileri irdelemeye başlamıştır. Taraf devletlerin somut olaya ilişkin ileri sürdükleri teknik verilerin sonucunda Mahkeme kıta sahanlığının sınırlandırılmasında jeolojik verilerle bir sonuca ulaşamayacağını belirtmiştir. Mahkeme gerekçesinde önemli olan geçmişten bugüne evrimleşen fiziksel koşulların varlığı değil nihayetinde bugün oluşmuş kıyı ve deniz yatağının olduğunu ifade etmiştir. Başka bir deyişle kıta sahanlığı sınırlandırılmasında önemli olan jeolojik evrim değil evrimin sonucudur.

Doğal uzantı kavramını irdelemeye devam eden Mahkeme uyuşmazlığa taraf devletlerin jeomorfolojik ve batimetrik iddialarını da ele almıştır. Mahkeme uyuşmazlığa taraf iki devletin deniz yatağının ortak bir doğal uzantısı olduğundan (tek bir kıta sahanlığı) ve ortak kıta sahanlığının sürekliliğini ayıran jeomorfolojik ve batimetrik bir veri elde edilemediğinden iddia edilen tezlerin kıta sahanlığının sınırlandırılmasında kıstas sayılamayacağını belirtmiştir. Ancak Mahkeme'nin bu konudaki kararı yukarıda ifade edilen ölçütlerin farklı davalarda uygulanamayacağı anlamına gelmemektedir. Jeolojik veya jeomorfolojik açıdan kıta sahanlıklarının birbirinden ayrılabilirdiği alanlara ilişkin uyuşmazlıklarda bu ölçütler kıta sahanlığı sınırlandırılmalarında uygulama imkânı bulacaktır. Böylece Mahkeme uyuşmazlığı çözmek için belirlediği üç husustan ikisinin uyuşmazlığın çözümünde yeterli olmadığını ifade ederek kıta sahanlığı sınırlarının hakça ilkelere göre belirlenmesi gerektiğinin altını çizmiştir.

Yukarıdaki açıklamalarından sonra Mahkeme bölgeye özgü ve etki edebilen koşulları irdelemiştir. Bölgeye etki edebilecek koşulların yalnızca coğrafi ya da jeomorfolojik özelliklerle sınırlı olmadığını vurgulayan Mahkeme yanal sınırlamada kara sınırının tespiti, tek taraflı alınan kararlar, Tunus'un iddiaları arasında yer alan tarihi haklar ve ekonomik gerekçeleri de ele alması gerektiğini belirtmiştir.

Her iki devletinde yüzyıllardır Türk egemenliğinde olduğunu belirten Mahkeme iki devletin kara sınırının 1910 yılına dayandığını ifade etmiştir. Viyana Sözleşmesi ile kara sınırı kesinlik kazanan her iki devlet de kara sınırı bakımından tam bir uyuşma göstermektedir. Her iki devlet de Mahkeme'ye başvurmadan önce tek taraflı sınırlamalarının başlangıç noktası olarak Ras Ajdir'i almıştır. Mahkeme ileri sürülen iddiaları irdelemeye devam etmiştir.

Mahkemeye göre her iki devletin yapmış olduğu tek taraflı düzenlemelerle deniz yetki alanları sınırlandırılmaz. Çünkü deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunun uluslararası

⁵Taslak sözleşmede yer alan tanım BMDHS'nin 76/1'de yer alan tanımla aynıdır. İlgili tanım için bkz <http://www.turkishgreek.org/kuetuephane/item/153-unclos-turkish> (07.06.2023).

bir boyutu vardır. Deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasının tek taraflı olduğu ve bunu da ancak kıyı devletinin üstlenebileceği doğru olsa da bir bölge diğer devletlerle ilişkili olduğunda konu uluslararasılaşmaktadır. Dolayısıyla Mahkeme hem Tunus'un hem de Libya'nın tek taraflı aldığı kararlara dayanarak iddia ettikleri argümanları dikkate alamayacağını belirtmiştir. Çünkü tek taraflı sınırlandırma eylemleri uluslararası ilişkiler düzeyinde deniz yetki alanlarının belirlenmesinde yeterli değildir.

Mahkeme'nin uluslararası ilke ve kuralları belirlemede incelediği son husus da Tunus'un balıkçılık faaliyeti yaptığı bölge, tarihi ve ekonomik haklar iddiasıdır. Tunus'un köklü balıkçılık faaliyetlerinden kaynaklı tarihi hakları konusundaki tezine karşın Libya da kara parçasının deniz tabanına doğru doğal uzantısının Tunus'un tarihi haklarının bulunduğu deniz alanıyla örtüştüğü tezini ileri sürmüştür. Mahkeme tarihi hakların kendi içinde yorumlanması gerektiğini ifade etmiştir.

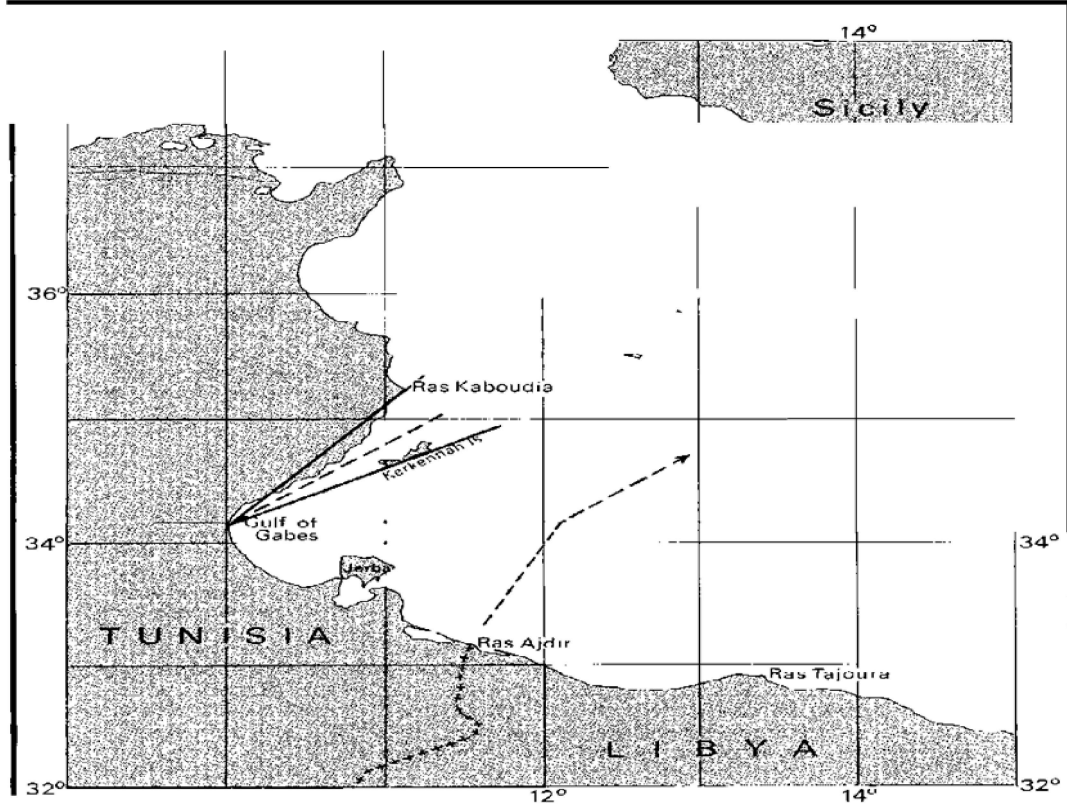
Tunus tarihi haklar tezine bağlı olarak Libya'nın özellikle petrol, doğalgaz ve tarım açısından zengin bir ülke olduğunu ve tarihi haklar çerçevesinde Tunus'un balıkçılıktan elde ettiği kaynakların kendi ulusal ekonomisini tamamlayan bir unsur olduğunu ileri sürmektedir. Mahkeme kıta sahanlığının sınırlandırılmasında bu tür ekonomik etkenlerin dikkate alınamayacağını belirtmiştir. Çünkü iddia edilen ekonomik etkenler değişkenlik gösterebilir. Mahkeme'ye göre bir devlet herhangi bir kaynağın keşfiyle zengin olabileceği gibi herhangi bir olay sonucunda da fakirleşebilir. Mahkeme buraya kadar her iki devletinde talebi olan somut olaya uygulanabilecek uluslararası ilke ve kuralları ele almıştır. Bundan sonra Mahkeme her iki devletinde ikinci talebi olan "Bu ilke ve kuralların somut olaya uygulanabilir pratik yöntemi nedir?" sorusuna cevap aramaktadır.

Mahkeme sınırlandırma yöntemlerine geçmeden önce eşit mesafe ilkesine ilişkin gözlemlerini beyan etmektedir. Kuzey Kıta Sahanelığı Davaları'na atıfta bulunan Mahkeme komşu devletlerin kıta sahanlığı sınır tespitinde eşit mesafe ilkesinin uygulanmasının (zorunlu) bir teamül olmadığını vurgulamaktadır. Eşit mesafe ilkesinin adil bir çözüme ulaştırdığı durumlarda bu ilke uygulanabilir. Eşit mesafe ilkesiyle adil bir çözüme ulaşılamıyorsa diğer ilkelerin uygulanması gerekmektedir. Bazı durumlarda bir noktaya kadar eşit mesafe ilkesi uygulanabilirken diğer kısımlarda farklı bir kombinasyonla adil bir sınırlandırma yöntemine de gidilebilir.

Uyuşmazlığa taraf devletlerin her ikisi de kıta sahanlığı sınırlandırmasında farklı yöntemlerin olduğunu kabul etmektedir. Mahkeme de bölgeye etki eden koşullar ışığında *kıyıya yakın sektör* ve *kıyıya uzak sektör* olmak üzere iki farklı çerçevede somut olaya uygulanabilir pratik yönteme ulaşmayı hedeflemektedir.

Mahkeme kıta sahanlığının sınırlandırılmasında kullandığı pratik yöntemlerden biri *yarı etki* veya *yarı aç* tekniğidir. Bu teknikle birlikte Mahkeme uyuşmazlığa taraf olan devletlerin arasındaki kıta sahanlığı sorununu çözmüştür. Bu tekniğin anlaşılabilmesi için aşağıda verilen haritayı yorumlamak gerekmektedir.

Şekil 3. Uluslararası Adalet Divanı'nın Yarı Etki Yöntemiyle Belirlediği Kıta Sahanlığı Sınırları

Kaynak: *International Court of Justice.*

Şekil 3'e göre Mahkeme Ras Ajdir'den 34. enlemin biraz üzerine kadar kıyıya dik bir çizgi çizerek kıyıya yakın sektördeki sınırı belirlemiştir. Böylece ihtilafli alanın ilk kısmı (birinci sektör) tamamlanmaktadır. 34. enlemin biraz üzerinde bulunan çizgi ikinci sektörün belirlenmesinde rol oynayan Gabes Körfezi'nden 34. enleme paralel olarak çizilen bir çizgidir. Gabes Körfezi'nden 34. enlemin biraz üzerine bu çizilen paralel çizginin karada hangi noktadan başlayacağı da ikinci sektör sınırının belirlenmesiyle ilgilidir. Mahkeme Gabes Körfezi'nin en batısındaki noktası (Ras Kaboudia'ya kadar) ile Kerkennah adalarının en doğusunu Tunus kara sınırında birleştirerek 34. enlemin biraz üzerindeki çizgiyi elde etmiştir. Böylece kıyıda dik bir çizgi çizileceğinin sınırını belirleyerek birinci sektör kıta sahanlığı sınırını oluşturmuştur. Gabes Körfezi'nin en batısındaki noktası ile Kerkennah adalarının en doğusu Tunus kara sınırında birleştirilip tam ortasından yine kıyıya dik bir çizgi çizildiğinde 34. enlemin üzerindeki çizgiden sonra Libya'ya doğru ne kadar meyil alacağı belirlenmiştir. Böylece 34. enlemin üzerindeki çizgiden sonraki ikinci sektör de belirlenmiş olmaktadır.

Şekil 3'ü tümevarım yöntemiyle açıklamak gerekirse Mahkeme yarı etki tekniğiyle Gabes Körfezi'nin batı noktasını ve Kerkennah adalarının doğu noktasını Tunus'un kara sınırında birleştirmiştir. Oluşan açının tam ortasından kıyıya dik bir çizgi çizmiştir. Orta çizgiyle yan çizgilerin arası eşittir. Bu çizgilerin yaptığı eğim kadar (Tunus'un topraklarının bazı noktalarının girintili çıkıntılı ve içbükey olmasından kaynaklı) kıta sahanlığı sınırının Libya'ya doğru eğim yapması gerekir. Bu yöntem yarı etki yöntemidir. Ancak Mahkeme bununla ikinci sektördeki sınırı belirlemiştir. Yani kıyıya uzak olan sektörü belirlemiştir. Birinci sektör ise Gabes Körfezi'nin batı noktasıyla ve Kerkennah adalarının doğu noktasının Tunus'un kara sınırında birleştiği noktadan 34. enleme paralel bir çizgi çekilmesiyle belirlenmiştir. Böylece kıyıya yakın sektör olan birinci sektörün kıta sahanlığı sınırı Ras Ajdir'den (iki devletin kara sınırı noktası) 34.

enlemin üzerine çizilen paralel çizgiye kadar dik olacaktır. Bu çizgiden sonra yukarıda belirtildiği üzere kıta sahanlığı sınırı çizgisi yarı etki nedeniyle Libya'ya doğru meyil almıştır.

Sonuç olarak Mahkeme'nin gördüğü davada ilk göze çarpan şey uyuşmazlığa taraf devletlerin davada incelenmesini gerekli gördükleri tüm hususları ele almasıdır. Mahkeme incelenmesi gereken kavramları hakça ilkeler çerçevesinde ve adilane bir çözüme ulaşmak için ele almıştır. Bu kapsamda Mahkeme doğal uzantı, jeolojik ve jeomorfolojik özellikler, devletlerin tek taraflı aldığı yasal kararlar, tarihi haklar, ekonomik etkenler, eşit mesafe, makul oranda orantılılık ve kıta sahanlığı kavramlarını ele almıştır. Bu kavramların hepsi de hakça ilkeler kapsamındadır. Buradan şu sonuca ulaşılabilir: Hakça ilkelerin uygulanması uyuşmazlığa taraf devletlerin kıyı uzunluklarına, kıyı konfigürasyonlarına, jeolojik ve jeomorfolojik özelliklerine kısaca bu davada mahkemenin irdelediği kavramların uyuşmazlığa taraf devletlerdeki durumuna göre değişebilmektedir. Örneğin kıyı konfigürasyonu normal esas hat çizimine uygun veya girinti-çıkıntı olmayan iki devletin uyuşmazlıklarında eğer adilane bir çözüm getiriyorsa eşit mesafe ilkesi uygulanabilmektedir.

Ortak doğal uzantıya sahip uyuşmazlığa taraf devletlerin kıta sahanlığının sınırlandırılmasında devletlerin kara parçalarının doğal uzantısı (kara denize hakimdir ilkesi), jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri ve eşit mesafe ilkesi ancak o devletlerin kıyılarının, kara parçalarının ve denize doğru uzantılarının uygun olduğu durumda uygulanabilmektedir. Tarihi hak iddiası ise devletlerin deniz alanlarındaki geçmişten günümüze gelen uygulamaları (balıkçılık gibi) veya kurduğu tesislerin varlığı durumunda dikkate alınmaktadır.

Mahkeme ortak doğal uzantıya sahip uyuşmazlığa taraf devletlerin kıta sahanlığının sınırlandırılmasında devletlerin tek taraflı aldığı yasal kararlar ve ekonomik etkenlerin hakça ilkeler kapsamında uygulanamayacağına karar vermiştir.

Mahkeme kıta sahanlığı kavramını Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Konferansı'ndaki eğilimlere ve taslak sözleşmenin 76. maddesine göre açıklamaya çalışmıştır. Mahkeme ortak doğal uzantının bulunduğu devletlerin kıta sahanlığının sınırlandırılmasında taslak sözleşmede geçen tanımın çözüme ulaştırmayacağı sonucuna varmıştır. Bunun dışında davanın bazı paragraflarında 1958 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne ve Kuzey Kıta Sahanlığı Davası'na atıflarda bulunmuştur. Mahkeme Tunus ve Libya'nın 1958 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne taraf olmadığına da vurgu yapmıştır. Buna göre kıta sahanlığı sınırlandırılmasında uzlaşmayan devletlerin uyuşmazlık çözümünde Mahkeme taraf olunmasa bile uluslararası sözleşmelerin hükümlerine ve daha önce baktığı davalara atıfta bulunabilmektedir. Son olarak hakça ilkeler çerçevesinde yukarıda verilen tüm kavramları irdeleyen Mahkeme somut olayın çözümünde Jerba adasına hiç etki tanımazken Kerkennah adasına yarı etki tanımıştır. Böylece Mahkeme'ye göre yarı etki yöntemiyle adilane bir çözüme ulaşılmıştır.

Kaynakça

- International Court of Justice. *Case Concerning the Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya)*. <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/63/063-19820224-JUD-01-00-EN.pdf> (Erişim Tarihi: 17.02.2021).
- International Court of Justice. *Case Concerning the Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya) Application by Malta for Permission to Intervene*. <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/63/063-19810414-JUD-01-00-EN.pdf> (Erişim Tarihi: 17.02.2021).
- Türk-Yunan İlişkileri. *Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi*. <http://www.turkishgreek.org/kuetuephane/item/153-unclos-turkish> (Erişim Tarihi: 07.06.2023).